

سُورَةُ النُّورِ ۲۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام یگانه خدای جهان که بخشایش و مهر او بیکران

سُورَةُ أَنْزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا وَأَنْزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

﴿١﴾

چنین سوره‌ای را بدادیم نزول بباید که مردم نمایند قبول بود آیه‌ها روشن و بیانات تذکر شما راست اندر حیات

الْزَانِيْهُ وَالْزَانِيْ فَاجْلِدُوْا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مائَهَ جَلْدَهُ وَلَا تَأْخُذُكُمْ بِهِمَا رَأْفَهٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُوْنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَيَشَهَدَ عَذَابَهُمَا طَائِفَهُ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ

﴿٢﴾

مجازات باید شود با محن زناکار فاسد چه مرد و چه زن بدون مدارست حکم خدا نباید رئوفی بر ایشان کنید به حق و معاد گر شما مؤمنید به هنگام اجرای این سان حدود ز پاکان مؤمن بگردند شهود

الْزَانِيْ لَا يَنْكِحُ إِلَّا زَانِيْهُ أَوْ مُشْرِكَهُ وَالْزَانِيْهُ لَا يَنْكِحُهُمَا إِلَّا زَانِيْ أَوْ مُشْرِكُ وَحْرَمَ ذَلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ

﴿٣﴾

چو مردی زناکار هست و پلید به وقتی که عقد و نکاحش رسید

به عقد آورَد او زنی همچو خویش
و یا یک زنی که کند کارِ زشت
شود همسر مردی مشرک سرشنست
حرام است بر جمله‌ی مؤمنان مردمان

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةٍ شَهِدَاءَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبِلُوا
لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

﴿٤﴾

هر آن کس که نسبت دهد بر زنا
نیارد اگر شاهدی بر نگاه
چهار شاهدِ عادل بی‌گناه
به هشتاد ضربه بود مستحق
به فردی که تهمت زده غیرِ حق

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

﴿٥﴾

مگر آنکه تهمت زنِ نابکار
رساند به اصلاح اعمالِ خویش
کند توبه او نزد پروردگار
نیارد به تکرار افعالِ پیش
سپس ذاتِ پاکِ غفورِ رحیم
ببخشاید ایشان زِ کارِ قدیم

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَّهُمْ شَهَادَةٌ إِلَّا أَنفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ
بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ

﴿٦﴾

هر آن کس که تهمت زند این‌چنین
ندارد ولی شاهدی جز خودش
و خواهد که او حدّ زند بر زنش
چهار مرتبه لازم آید قسم
همی قبل هر حکم بر متهم
و این زن زناکار باشد یقین
بگوید که من هستم از صادقین

وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ

به پنجم قسم او بخواند عیان که لعن خداوندگار جهان
نصیب هر آن کس که اnder کلام دروغ او رساند به شکل پیام
وَيَدْرُأُ عَنْهَا الْعَذَابَ أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ

به رفع عذاب می‌تواند که زن چهار بار شهادت دهد با قسم
نماید دفاع و گشاید سخن بگوید، نباشم چنین متهم
دروغ است این مرد باشد خود از کاذبین
وَالْخَامِسَةُ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ

به پنجم قسم او بگوید چنین بود لعنت حق به من بر یقین
اگر شوهرم باشد از صادقان و راست باشد آن دعوی‌اش در میان
وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ تَوَابُ حَكِيمٌ

نمی‌بود اگر فضل ذات الله که از رحمتش او ببخشد گناه
بگشته‌ید شامل عذابی الیم ولی هست توبه‌پذیر و حکیم
إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِنْكُمْ لَا تَحْسِبُوهُ شَرًّا لَكُمْ بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ لِكُلِّ اُمْرِيٍّ
مِنْهُمْ مَا اكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ وَالَّذِي تَوَلَّ إِكْبَرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ

گروهی که بُهتان زدند اینچنین
نباشد هراسان زِ بُهتانشان
ببینند تهمت‌زنان خود عِقاب
عذابی شدیدتر بگردد سزا

لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ

(۱۲)

نباشد سزاوارتر؟ مؤمنان!
شنیدید هر گونه بُهتانِ زشت
بگویید به حسنِ ظن آنگه تمام
که درباره‌ی تهمتی اینچنان

لَوْلَا جَاءَ وَاعْلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءِ فَإِذْلَمْ يَأْتُوا بِالشَّهَدَاءِ فَأُولَئِكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَاذِبُونَ

(۱۳)

چرا پس چنین مردمانِ دورو؟
ندارند ایشان چو هرگز گواه
وَ لَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ لَمَسَكُمْ فِي مَا أَفْضَلْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ
عَظِيمٌ

(۱۴)

نمی‌بود اگر فضلِ ذاتِ خدا
به محض شنیدن زِ بُهتانِ زشت
سپس زین جهالت عذابی گران
به دنیا و عقباً برای شما

إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِالْسِنَتِكُمْ وَ تَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُمْ مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَ تَحْسِبُونَهُ هَيْنَا وَ هُوَ عِنْدَ
اللَّهِ عَظِيمٌ

اگر که برانید شما بر زبان
ندارید هرگز به اینسان کلام
به حالی که کاری بود بس عنیف
به درگاه ذات خداوندگار

بدينروي سخن‌های آن جاهلان
به حالی که علم و یقین تمام
به پندارтан کوچک است و خفیف
گناهی بزرگ است در روزگار

وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَذَا سُبْحَانَكَ هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ

به محض شنیدن ز این اتهام؟
که نبود روا این‌چنین افترا
بود تهمت نادرست از لئيم
چرا که نداديد پاسخ تمام؟

که نبود روا این‌چنین افترا
بود تهمت نادرست از لئيم
تکلم نياريم زين ماجرا
منزه توبي، كردگار عظيم!

يَعْظُلُكُمُ اللَّهُ أَنْ تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ

بود پند و اندرزی از كردگار!
نگردید بر گرد اينسان کلام
وَبَيْنُ اللَّهِ لَكُمُ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

که زنهار اي مردم روزگار!
اگر مؤمنيد، بشنويد اين پيام

خدا كرده آيات خود را بيان
به كل حقايق بود او عليم

إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشْيِعَ الْفَاحِشَةَ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

براي شما مردمان جهان
خداوندگاري که باشد حكيم

اشاعه دهنده کار رشت این چنین
عذابی بود سهم ایشان گران
ولیکن ندانید شما مردمان!
همانها که از جهل یا آنکه کین
به دنیا و عقبای این جاهلان
علیم است، الحق خدای جهان

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ

﴿٢٠﴾

نمی بود اگر فضل پروردگار
نبوت رحمتش گر در این روزگار
ولی هست خداوند رئوف و رحیم
عقوبت نمودی شما را آليم

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَبَعُوا خُطُواتِ الشَّيْطَانِ ۚ وَمَنْ يَتَبَعْ خُطُواتِ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ ۚ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَىٰ مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا ۖ وَلَكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّيٰ مَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۚ ﴾

﴿٢١﴾

اطاعت نورزید ز شیطان دون
ز امرش به فحشا و منکر شود
برای شما مردم روزگار
بمانده بشر در گناهش بسی
منزه و پاکش کند از گناه
سمیع و علیم است خدای جهان
کسانی که دارید ایمان، کنون
هر آن کس که بر خط شیطان رود
نمی بود اگر رحمت کردگار
نمی گشت پاک و منزه کسی
ولی هر کسی را که خواهد اله
چو حق بشنود هر دعا بی گمان

وَلَا يَأْتِلِ أُولُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةُ أُنْ يُؤْتُوا أُولَى الْقُرْبَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ وَلَيَعْفُوا وَلَيَصْفُحُوا ۗ أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۚ

﴿٢٢﴾

ره بخشش و فضل پی نسپرند
مهاجر و مسکین و هر دل پریش
نشاید کسانی که در قدر تند
ترحم و بخشش به اقوام خویش

که با خُلقِ نیک و ره عافیت
ببخشند و صلحی کنند عاقبت
ندارید مگر دوست سرانجام کار؟
که بخشد شما را خداوندگار؟
خداوند غفور است و هم مهربان رحیم است و بخشايد او مردمان

إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ لَعِنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

﴿٢٣﴾

هر آن کس که تهمت زند بر زنی
بر او باد لعنت به هر دو جهان
که باشد زنِ نیک و پاکدامنی
نصبیش عذابیست سخت و گران

يَوْمَ تَشَهَّدُ عَلَيْهِمْ أَسْنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

﴿٢٤﴾

و روزی باید که اعضای تن
گواهی دهند جمله بر کارِ زشت
زِ دست و زِ پا و زبان بر سخن
که انجام داده همان بدسرشت
يَوْمَئِذٍ يُوقِيْهِمُ اللَّهُ دِيْنَهُمُ الْحَقُّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ

﴿٢٥﴾

در آن روز بینند همگی جزا
بفهمند آنگه، خدای جهان بود برق و آشکارا عیان
به حد کمال و سزا، از خدا
الْخَبِيْثَاتُ لِلْخَبِيْثِيْنَ وَالْخَبِيْثُوْنَ لِلْخَبِيْثَاتُ ۚ وَالطَّيِّبَاتُ لِلْطَّيِّبِيْنَ وَالطَّيِّبُوْنَ لِلْطَّيِّبَاتِ
أُولَئِكَ مُبَرِّءُوْنَ مِمَّا يَقُولُوْنَ ۖ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ

﴿٢٦﴾

زنِ بد بود لایقِ مردِ پست و هر مردِ بد با زنِ بد نشست

زنِ پاک بر مردِ پاکی رواست
کسانی که پاکیزه‌اند در جهان
بینند بخشش و رزقی عظیم زِ ذاتِ خداوندگارِ کریم

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّىٰ تَسْتَأْنِسُوا وَتَسْلِمُوا عَلَىٰ أَهْلِهَا ۚ ذَلِكُمْ
خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

﴿٢٧﴾

کسانی که ایمان بیاورده‌اید!
نگردید وارد به هیچ منزلی
ولی گر که منزل سرای شماست
به محض ورود هم نمایید سلام
که خیر شما هست این‌سان ثنا
چنین امرِ نیکو بباید شنید
مگر آنکه صاحب بگوید بلی
دخول بی‌اجازه در آنجا رواست
بر آن اهل خانه به نیکی‌ تام
به آدابِ نیکو شوید آشنا

فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّىٰ يُؤْذَنَ لَكُمْ ۚ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ أَرْجِعُوا فَارْجِعُوا ۚ
هُوَ أَزْكَى لَكُمْ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ

﴿٢٨﴾

چو کس را نیابید در خانه‌ای
ورود بی‌اجازه یقیناً خطاست
چو گشتید داخل، اگر اهلِ آن
بباید که برگردید از آن سرا
خداؤنِ عالم بود او حکیم
نشاید که داخل شوید لحظه‌ای
مگر آنکه با اذن، آنگه رواست
بگویند که خارج بشو ای فلان!
منزه بگردید زین ماجرا
به هر چیز دانا و باشد علیم
لیسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَّكُمْ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ
وَمَا تَكْتُمُونَ

﴿٢٩﴾

نه هیچ قید و بندیست از بهرتان
که نیست ساکنی نیز اندر سرا
زِ افعالتان، آشکار یا نهان

که وارد بگردید بر یک مکان
مُشاعست و دارید سهمی شما
بود آگه از آن، خدای جهان

قُل لِّلْمُؤْمِنِينَ يَغْضُبُوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ

(۳۰)

بگو مؤمنان را که اندر نگاه
و اندام خود را زِ هر نوع خطأ
که اصلاح بود این چنین امر یقین
بدانید که باشد خداوند خبیر و گر کبیر

وَقُل لِّلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُبْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبَدِّلْنَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ
مِنْهَا وَلِيَضْرِبَنَّ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جِيُوبِهِنَّ وَلَا يُبَدِّلْنَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعْوَلَتِهِنَّ أَوْ أَبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ
بُعْوَلَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءَ بُعْوَلَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ
نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانِهِنَّ أَوْ التَّابِعِينَ غَيْرَ أُولَى الْإِرَبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوْ الطَّفْلِ الَّذِينَ لَمْ
يَظْهَرُوا عَلَى عَوَرَاتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبَنَّ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِيْنَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتَوْبُوا
إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيَّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

(۳۱)

رسولا! بیان کن تو بر مؤمنات
فرو هشته چشمانشان از جهات
و هم زینتِ جسم و اعضای تن
مگر آنچه قهرآ بگردد عیان
که زن زینتش آشکارا مباد
پدرشوهر و همچنین بر پسر
مجازست نپوشد زِ او رو و سر
پسرهای دیگر هم از خواهان

به حفظ آورند نیز فروج و بدن
زِ بیگانه و جمله نامحرمان
بر سینه و دوش پوشیده باد
مگر آنکه شوهر و یا که پدر
اگر شوهرش نیز دارد پسر
برادر و نیز هم پسرهای آن

زِ اتباع خانه چه مرد یا زنان
که مَحْرَم به هم بوده در زندگی
به اندام و هم عورتِ بانوان
به نحوی مُحرّک به روی زمین
بگردد عیان و شود آشکار
به نزد خداوندگار، با یقین
که شاید بگردید شما رستگار
کنیزان و اعضای آن خاندان
که بی‌رغبتند بر زنان جملگی
و طفلى که تشخیص ندارد چنان
نکوبند پاهای خود این‌چنین
که زینت زِ پاهایشان بی‌قرار
کنید توبه جمعاً همه مؤمنین!
چنین وعده باشد زِ پروردگار

وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءٌ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ
فَضْلِهِ ۚ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

﴿٣٢﴾

ندارند زوجی و جفتی به تن
زِ ایشان که باشند از صالحان
بخشد زِ فضلش غنا کردگار
در رحمت و فضلِ او بی‌کران
مجرّد اگر هست مرد یا که زن
به عقد آورید همسری بهرشان
اگر که فقیرند در روزگار
خدا آگه است از همه بندگان

وَلَيَسْتَعْفِفَ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّىٰ يُغْنِيهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۖ وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ
مَمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا ۗ وَأَتُوْهُمْ مِّنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ
وَلَا تُكْرِهُوْا فَتَيَاتُكُمْ عَلَى الْبَغَاءِ إِنْ أَرَدْنَا تَحْصَنَا لِتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۗ وَمَنْ
يُكْرِهُهُنْ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

﴿٣٣﴾

ره پاکی باید بجوید بسی
شود بی‌نیاز اندر این روزگار
که ثبت آورید قیمتش بالمال
پذیرید این عقد و آزادی اش
بدادست شما را در این روزگار
چو تزویج ممکن نشد بر کسی
بر او می‌رسد فضلِ پروردگار
نماید اگر بردہای این سؤال
چو خواهد بپردازد او قیمتش
دهیدش زِ مالی که پروردگار

اگر که کنیزی بود او عفیف
که با حرصِ مالِ جهانِ فنا
نمایید مجبورشان بر زنا
به زور گر کنیزی نماید گناه
ببخشاید او را ز لطفش الله
خداوند باشد غفور و رحیم علیم

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُّبَيِّنَاتٍ وَمَثَلًا مِنَ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةٌ لِلْمُتَّقِينَ

﴿٣٤﴾

فرستاده‌ایم ما ز لطفِ عیم
زِ اقوامِ ماقبل، مَثَلُ‌ها بیان
که بودند قبل از شما در جهان
بگردند هدایت همه مؤمنان زِ امثالِ آن

﴿٥﴾ اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ كَمُشْكَاهَ فِيهَا مَصْبَاحٌ الْمَصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ
الزُّجَاجَةُ كَانَهَا كَوْكَبٌ دُرْيٌ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُّبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٌ وَلَا غَرْبِيَّةٌ يَكَادُ
زَيْتَهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَضْرِبُ اللَّهُ
الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

﴿٣٥﴾

مثالی زِ نورش بود این چنین
چراغی درونش بود غرقِ نور
بپوشانده مانند دیوار و قاب
به مانند کوکب و یا که شهاب
درختی مبارک، درخشندۀ سخت
فروزنده عالم بود زان ظهور
نگردیده لمس و نباشد عیان
زِ انوار موجود در عالَمین
زِ تحت الشّعاعش بگردند نهان
به هر کس که او خواست در ماسوا

خدا هست نورِ سماء و زمین
چراغدانی رخشندۀ اندر ظهور
زِ شیشه به دورِ چراغست حُباب
درخشندۀ باشد چنان درِ ناب
گرفتست قُوت زِ زیتون درخت
نه شرقی نه غربیست آن ذاتِ نور
به حالی که هیچ آتشی این میان
چنین نور، بالاترست، اجمعین
که انوار دیگر همه در جهان
هدایت ببخشد زِ این نور خدا

به شکل مَثَل گفته پروردگار برای همه مردم روزگار
که آگه بود آن خدای کریم به کل خلائق بود او علیم
فِ بِيُوتِ اذِنَ اللَّهُ أَنْ تُرْفَعَ وَيَذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالآصَالِ

﴿٣٦﴾

بود خانه‌ایی که در آن سرا بیابند ترفع به اذن خدا
چو نام خداوند با ذکرِ تام به تسبيح بیارند در صبح و شام
رِجَالٌ لَا تُلْهِيْهِمْ تِجَارَةً وَ لَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَ إِقَامِ الصَّلَاةِ وَ إِيتَاءِ الزَّكَاءِ لَا يَخَافُونَ يَوْمًا
تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ

﴿٣٧﴾

وَ مَرْدَانْ نیکوی در روزگار نگردند غافل ز پروردگار
به وقت تجارت، فروش و خرید نبرده ز یاد کردگار فرید
نماز آورند جا به پیشگاه حق زکاتی دهنند نیز بر مستحق
بسی خوف دارند ز روز حساب که باشد دل و دیده در اضطراب
لِيَحْرِيْهِمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمَلُوا وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

﴿٣٨﴾

جزای چنین کار نیک را خدا ز رحمت بر ایشان نماید عطا
بیفزاید از فضل و احسان و جود ثواب عظیمی کز این کار بود
خدا هر که را خواست روزی دهد که بی‌حد و حصر است رزقِ احد
وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٌ بِقِيَةٍ يَحْسِبُهُ الظَّمَانُ مَاءً حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا
وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ فَوَفَاهُ حِسَابُهُ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ

﴿٣٩﴾

به مانند و مثل سراب در زمین
شتaban دود او به سوی سراب
نیابد یقین آبی اندر زمین
بر اعمال ایشان چنین ناظرست
خداوند باشد سریع الحساب

مثالیست اعمال آن کافرین
گمان می‌کند تشهه آنجاست آب
به آنجا رسد تا که او این‌چنین
بغفہم سپس که خدا حاضرست
به ثبت آمده هر عمل در کتاب

أَوْ كَظُلْمَاتٍ فِي بَحْرٍ لُجَّيٍّ يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ سَحَابٌ كَظُلْمَاتٍ بَعْضُهَا
فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكُدْ يَرَاهَا قَالَ مَنْ يَجْعَلُ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ

﴿٤٠﴾

به مانند ظلمت به دریای ژرف
بود ابر تاریک بالاترش
گرفته همه بحر، از زیر و بم
نبیند هدایت نه هیچ رهنمون
نبخشد بر او نور، پروردگار
که از کفر، نوری زیдан ندید

مثل‌های دیگر ز این‌گونه حرف
که هر موج دگر بر سرش
چنین ظلمتی پشت در پشت هم
اگر دستی زین ظلمت آید برون
هر آن کس که از کفر و از زشتکار
نبیند یقین روشنی آن پلید

أَلَّمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُسَبِّحُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالطَّيْرُ صَافَاتٍ كُلُّ قَدْ عِلْمَ صَلَاتَهُ وَ
تَسْبِيحَهُ قَالَ اللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ

﴿٤١﴾

هر آنچه بود در سماء و زمین
به ذکر و نمازن، بالا و پست
بر اعمال خلق، آن خدای کریم بود ناظر و هست بر آن علیم

نبینی که تسبیح کنند اجمعین
همه مرغ پرآن و هر چیز هست
بر اعمال خلق، آن خدای کریم

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ

﴿٤٢﴾

هر آنچه که هست در سماء و زمین
بود ملک یزدان همه اجمعین
همه خلق عالم در این ماسوا
نمایند رجعت به سوی خدا

الْمَ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُزْجِي سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خَلَالِهِ
وَيَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جَبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ عَنْ مَنْ يَشَاءُ
يَكَادُ سَنَا بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ

(۴۳)

نماید روان ابر در آسمان
تراکم پذیرند بر روی هم
رسد قطره قطره بگردیده آب
بارد به کوهها بگشته روان
زمین را بدین سان برودت دهد
که گویی برد دید از دیدگان
ندیدی مگر که خدای جهان؟
بگردیده انبوه از بیش و کم
ز این ابر انبوه، باران ناب
چنین آب سنگینی از آسمان
به هر جا که خواهد اصابت دهد
بتابد ز برق، نوری از آسمان

يُقْلِبُ اللَّهُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لَّاُولَى الْأَبْصَارِ

(۴۴)

شب و روز در پشت هم ماندگار
کسانی که دارند چشم بصیر
بگردانده است حضرت کردگار
که عبرت بود بهر فرد خبیر
وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةً مِنْ مَاءٍ فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَىٰ بَطْنِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَىٰ
رِجْلَيْنِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَىٰ أَرْبَعٍ يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

(۴۵)

به روی زمین و ز هر گون دواب
گروهی به روی شکم می خزند
چهار دست و پا نیز ره می روند
خدا آفریدست حیوان ز آب
گروهی به روی شکم می خزند
گروهی چهارپای نامش نهند

هر آنچه خدا خواست، او آفرید توانست به هر چیز و باشد قادر

لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُّبَيِّنَاتٍ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ

﴿٤٦﴾

بکردیم نازل به روی زمین ز آیاتِ روشن، بسیط و مُبین
هدایت کند حق ره مستقیم هر آن را که خواهد خدای کریم

وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطْعَنَا ثُمَّ يَتَوَلَّ إِلَيْهِمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ
بِالْمُؤْمِنِينَ

﴿٤٧﴾

بگویند جمعی ز جهل و نفاق
اطاعت کنیم ما ز پروردگار
رسول را مطیعیم در روزگار
ولیکن به وقتِ عمل جملگی
نفاقها نمایند در بندگی
چنین قوم کلاً به روی زمین
نباشند یقین در صفِ مؤمنین

وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ مُعْرِضُونَ

﴿٤٨﴾

به نزد خدا و رسول یک زمان
قضاویت بگردند از فعل و کار
نخواهند به حکم خدا سرنهند

بگردند چو احضار این جاهلان
که بر حکم ذاتِ خداوندگار
گروهی ز ایشان اعراض کنند

وَإِنْ يَكُنْ لَهُمُ الْحَقُّ يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ

﴿٤٩﴾

اگر داوری بود بر نفعشان منافق جماعت همان سرکشان

نهند سر به تسلیم و باشند رضا ز آن داوری در حضور خدا
أَفِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَمْ ارْتَابُوا أَمْ يَخَافُونَ أَنْ يَحِيفَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ بَلْ أُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

(۵۰)

که ورزند در کار خود بس غرض؟
که ظلمی به احکام شود ناروا؟
ستم کرده بر خود ز دوران پیش
به دل‌های ایشان نهفته مرض؟
کنند شک همی بر رسول و خدا؟
ولیکن چنین قوم بر حال خویش

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا
وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

(۵۱)

که طاعت نمایند خدای جهان
کنند حکم یزدان ز دیده قبول
به حکم خدا و رسول سر نهیم
به نزد خداوند بوند متّقین
همانا بوند قومی از مؤمنان
چو آیند به سوی خدا و رسول
بگویند شنیدیم و طاعت کنیم
چنین مردمان، رستگارند یقین
وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَخْشَ اللَّهَ وَيَتَّقِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِرُونَ

(۵۲)

اطاعت کند از خدا و رسول
شود رستگار در ره بندگی
هر آن کس که از جان نماید قبول
بترسد ز ایزد، بود متّقی
﴿وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهَدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ أَمْرَتَهُمْ لَيَخْرُجُنَ ﴾ قُلْ لَا تُقْسِمُوا طَاعَةً مَعْرُوفَةً إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

(۵۳)

گروهی به ظاهر قسم می‌خورند
ولیکن فرار می‌کنند کاذبین
بگو که قسم‌های بی‌محتوا
نیارید به پیش در حضور خدا
علیم است و آگاه ذاتِ کریم

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنَّ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ وَإِنْ تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ

﴿٥٤﴾

اطاعت زِ ایزد زِ امرِ رسول
بر آنهاست فقط، بارِ تکلیف‌شان
ولی هر کسی هست مسئول خویش
بگشتنند هدایت، شوند رستگار
اطاعت چو کردند در روزگار
که تکلیف تو هست ابلاغِ دین
بگو ای نبی! که نمایند قبول

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيُسْتَخْلَفُنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ
خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

﴿٥٥﴾

شمایی که بر ذاتِ او مؤمنید
خلیفه بگردید شوید جانشین
شدند جانشین در زمان‌های پیش
ببخشد تمکن خدا در جهان
زِ ترسی که دارند از کافران
نیارند شرکی در این بندگی
بود جاهم، اندر صفِ فاسقان
خداآوند وعده بداد و نوید
نکوکار هستید چو اندر زمین
چنان که اُمم‌های صالح زِ کیش
پسندیده آیین این بندگان
دهیم ایمنی بر همه مؤمنان
نمایند عبادت مرا جملگی
پس از آن اگر گشت از کافران

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاءَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرَحَّمُونَ

نماز را به جا آورید نزد حق
رسول را اطاعت کنید در جهان که بینید رحمت ز ایزد عیان

لَا تَحْسِبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا وَاهِمُ النَّارُ وَلِبِئْسَ الْمَصِيرُ

تصوّر مکن تو که این کافران به قدرت رسند در زمین آن چنان
بود جایشان در جهّنم یقین و مأوایشان هست از بدترین

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيْسْ تَأْذِنُكُمُ الَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلْمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ
مَرَاتٍ حَمْرَاتٍ مِّنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيابَكُمْ مِّنَ الظَّهِيرَةِ وَمَنْ بَعْدُ صَلَاةِ الْعِشَاءِ
ثَلَاثٌ عَوَّرَاتٌ لَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ طَوَّافُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَىٰ
بَعْضٍ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

بدینسان بباید اجازت دهید
به نابالغی که ندید احتلام
به هنگامه‌ی خلوت خویشتن
یکی قبل وقت نماز پگاه
که آرید برون جامه از خستگی
که چیره شود بر شما خواب تمام
که هست آشکار جمله اعضایتان
شوید دور هم جمع اندر سرا
به آیات محکم بود او حکیم
کسانی که ایمان بیاورده اید!
به خدمتگزاری که باشد غلام
چو خواهند بیایند در پیشتن
بباید که گیرند رخصت سه گاه
دگرباره در ظهر و تابندگی
و سوم به گاه عشا، وقت شام
چو در خلوتید اندر این سه زمان
به جز این سه مورد نباشد خطا
خداآوند باشد به هر چیز علیم

وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلْمَ فَلَيْسْ تَأْذِنُوا كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ
اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

به حد بلوغ تا رسند کودکان شوند محتمل و بگردند جوان چنین رسمی از دوره‌ی قبل بود اجازه بگیرند به وقت ورود بگوید خداوند بر مردمان ز آیات روشن سلیس و روان بود بر آیات محکم بود او حکیم بود بر همه خلق عالم علیم

وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ الَّتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضْعُنَ شِيَابِهِنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَهُنَّ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

زنانی که گردیده‌اند یائسه ندارند امید نکاح هیچ‌گاه رود گر لباسش به پس یا به پیش به عفت و حفظ خود عادت کنند به عفت و حفظ خود عادت کنند سمعی است ذات خداوندگار

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى أَنفُسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ بَيْوَتِكُمْ أَوْ بَيْوَتِ أَبَائِكُمْ أَوْ بَيْوَتِ أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ بَيْوَتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بَيْوَتِ أَخْوَاتِكُمْ أَوْ بَيْوَتِ أَعْمَامِكُمْ أَوْ بَيْوَتِ عَمَّاتِكُمْ أَوْ بَيْوَتِ أَخْوَالِكُمْ أَوْ بَيْوَتِ خَالَاتِكُمْ أَوْ مَا مَلَكْتُمْ مَفَاتِحَهُ أَوْ صَدِيقَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتَانًا فَإِذَا دَخَلْتُمْ بَيْوَتاً فَسَلَّمُوا عَلَى أَنفُسِكُمْ تَحِيَّهُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُبَارَكَهُ طَيِّبَهُ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

نباشد حرج هیچ بر فرد کور که قادر نباشند ببینند نور به بیمار مهلك و فرد علیل تناول کنید از غذاهای پاک شما را نباشد دگر هیچ باک

و يا منزل مادر آييد به در
برادر و خواهر در آن خانهها
به منزلگه دائم و خاله نيز
امانت اگر هست در دستان
نباشد گناهی که وارد شويد
اگر بر سرای نمایید ورود
مبارک بود این سلام و درود
بفرموده آيات، اینسان عيان
تعقل بود لازمه بر شما

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَىٰ أَمْرٍ جَاءُوكُمْ لَمْ يَذْهَبُوا حَتَّىٰ
يَسْتَأْذِنُوهُ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ أُولَئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ
لِبَعْضٍ شَأْنَهُمْ فَأَذِنْ لَمَنْ شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللَّهُ ۖ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

﴿٦٢﴾

به حکم خدا و رسول سر نهند
نشاید که بی اذن آیند برون
بود مؤمن و نزد یزدان قبول
اجازت بفرما به وقت حضور
برای چنین مردم نیک کار
بود مهربان و غفور و رحیم
کسانی که اندر یقین مؤمنند
حضور نبی می‌رسند گونه‌گون
ز تو هر که گیرد اجازه، رسول!
چو خواهند اجازه ز تو در امور
طلب کن تو غفران ز پروردگار
که ذات خداوندگار کریم

لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءَ بَعْضَكُمْ بَعْضاً ۚ قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنْكُمْ
لَوَادَا قَلْيَحْذِرُ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

﴿٦٣﴾

بدآن‌سان که بر یکدگر می‌زنید
نمایند پنهان همی کم و بیش
نشاید رسول را ندایی زnid
خداؤند به حال کسانی که خویش

بَوْدَ آگه از فعل و گفت لئيم
کسانى که سرپيچى از حکم او
باید که ترسند از فعل خويش
و يا بر مصیبت بگردند دچار

نمايند و آرند بسى گفتگو
که افتدن به فتنه، بگردند پريش
عذابى بر ايشان بگردد قرار

۶۴ ﴿
أَلَا إِنَّ اللَّهَ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قَدْ يَعْلَمُ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ فَيُنَبَّهُمْ
بِمَا عَمِلُوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

همه مُلک ايزد بود، باليقين
بدانچه که داريid به نيت نهان
به روزی که رجعت کنيد سوى حق
خدايي که باشد عظيم و كريم

سموات و هر چيز اندر زمين
عليم است پروردگار جهان
جزايي ببينيد ز فعل سبق
بر احوال و اعمال باشد عليم